

Alena HRNČÍŘOVÁ, *Orličtí Schwarzenberkové a jejich úřednictvo mezi léty 1848 a 1945*, České Budějovice 2013 (= diplomová práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích), 112 s.

Posudek vedoucího diplomové práce

Diplomová práce Aleny Hrnčířové se zabývá schwarzenberskou rodovou sekundogeniturou a jejím úřednictvem v nesmírně dynamickém století mezi polovinou 19. a 20. století. Snažila se navázat na práce Zdeňka Bezeckého, Raimunda Paleczka a Jiřího Záloly, kteří se ve svých monografiích a četných studiích věnovali přednostně rodové primogenituře; zejména ze Zálolových studií ale studentka mohla využít více než tři práce citované v Seznamu pramenů a literatury. Ve své práci vycházela zejména z archivních pramenů uložených ve Státním oblastním archivu Třeboň (přehled fondů na s. 8-11), kde se nachází písemnosti vztahující se k orlické větvi rodu i dějinám jejího úřednictva.

Po Úvodu, v němž spolu s prameny představila rovněž základní literaturu k tématu, se v kompilativně pojaté kapitole zabývala historií orlických Schwarzenberků a vývojem jejich rodového majetku ve sledovaném období. Pasáže o majetkovém zázemí rodu možná mohly být pro vyšší přehlednost doplněny mapkou.

K vlastnímu tématu, jímž mělo být představení schwarzenberského úřednictva jako sociální vrstvy (s. 8), se diplomantka dostala v následujících dvou kapitolách. V první z nich se nejprve zabývala správní strukturou na panstvích rodové sekundogenitury. Předdeslala mu stručný exkurz do starší doby, v němž popsala správní systém na panství Hluboká nad Vltavou, jehož hospodářským systémem a správou ve druhé polovině 19. a v první půli 20. století se zabýval právě Jiří Zálola. Sl. Hrnčířová svůj výklad věnovala postupně ústřední správě, kam patřily správní instituce s působností na celý majetek zmiňované rodové linie (dvorní kancelář, účtárna, registratura, účetní revize, ústřední kancelář a případně další). Následně svou pozornost přenesla na lokální správu jednotlivých panství, aby popsala strukturu a kompetence úřadů na této rovině vrchnostenské správy. Samostatnou pozornost přitom věnovala také orlickému archivu.

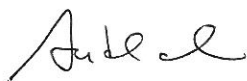
Za vlastní jádro diplomové práce je možné považovat čtvrtou kapitolu věnovanou schwarzenberským úředníkům. Ve spíše strukturálně pojatém výkladu se diplomantka postupně zabývala strukturou úřednictva, okolnostmi vstupu do knížecích služeb, právy a povinnostmi úředníků, sociálním původem a vzděláním; v souvislosti s naposledy zmíněným tématem se zabývala okolnostmi založení a fungování lesnické školy v Písku v osmdesátých letech 19.

století. Stranou její pozornosti nezůstaly ani různé typy konferencí úředníků a rovněž představitelé ústřední a lokální správy schwarzenberské sekundogenitury; je přitom otázkou, zda přehled držitelů klíčových úřadů centrální správy a krátké biogramy neměly být spíše umístěny v příloze předkládané diplomové práce. Výklad o úřednictvu sl. Hrnčířová zakončila popisem pomůcek pro jejich evidenci, platovými podmínkami, sociálním zajištěním a nakonec i členstvím ve spolcích a uniformami. Poněkud strukturálně pojatý výklad se na závěr pokusila oživit příběhem lesnické rodiny Bohdaneckých, jejíž příslušníci po několik generací působili ve službách schwarzenberské primo - i sekundogenitury.

Kromě formálních připomínek (psaní malých písmen na počátku německých substantiv označujících osobní služebníky zakladatele rodové sekundogenitury Karla I. Filipa, s. 29) je možné mít připomínky zejména ke zmiňovanému strukturálnímu výkladu. Ten z větší části popisuje formální náležitosti služby a není podrobněji konkretizován vlastní analýzou, jež by vycházela z důkladného archivního výzkumu kariér orlického úřednictva a korigovala poznatky načerpané zejména studiem normativních a evidenčních pramenů. Zejména se to týká sociálního, ale třeba i – v práci nezmíněného – geografického původu úředníků, věku vstupu do služby, délky působení v jednom úřadě, typů služebních kariér, geografické mobility v průběhu služby, vzdělání a dalších témat. Na některých místech navíc není zcela zřejmé, k jakému časovému období se vztahují zjištěné údaje (s. 39). Obdobnou připomínku by bylo možné vznést již k předchozí třetí kapitole, kde jsou kompetence jednotlivých úřadů centrální a lokální správy pojaty spíše stručně, neboť se bezpochyby jedná o téma na samostatnou (pří- nejmenším diplomovou) práci.

Diplomová práce sl. Hrnčířové tak představuje pouze první krok ke zvládnutí tématu, které si vybrala pro svou kvalifikační práci. Důkladná analýza velkého množství dochovaných pramenů ale stále ještě čeká na své zpracování. Předkládanou diplomovou práci doporučuji k obhajobě, vzhledem k uvedeným výhradám ji navrhuji klasifikovat jako **velmi dobrou**.

Jindřichův Hradec, 11. červen 2013

doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.